

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

SCIENTIA

SEPTEMBER, 2022

SINGAPORE, REPUBLIC OF SINGAPORE

MODERNIZATION OF TODAY'S SCIENCE: EXPERIENCE AND TRENDS

II INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

**EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM**

September, 2022

Singapore, Republic of Singapore

MODERNIZATION OF TODAY'S SCIENCE: EXPERIENCE AND TRENDS

II International Scientific and Theoretical Conference

Singapore, 2022

Chairman of the Organizing Committee: Holdenblat M.

Responsible for the layout: Bilous T.

Responsible designer: Bondarenko I.

M 78 **Modernization of today's science: experience and trends:** collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the II International Scientific and Theoretical Conference, September 9, 2022. Singapore, Republic of Singapore: European Scientific Platform.

ISBN 979-8-88526-787-8

DOI 10.36074/scientia-09.09.2022

Papers of participants of the II International Multidisciplinary Scientific and Theoretical Conference «Modernization of today's science: experience and trends», held on September 9, 2022 in Singapore are presented in the collection of scientific papers.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

UDC 001 (08)

ЛІНГВОЕТНІЧНИЙ БАР'ЄР У ПЕРЕКЛАДІ Гриценко В.І., Ясинська Т.О.	86
МОВНИЙ ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВА Гайденко Ю.О., Сергєєва О.О.	91
ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ЙОГО ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА Урдюк К.А., Гольцова М.Г.	95
SECTION 13. PHILOSOPHY AND POLITICAL SCIENCE	
ОБРЕТЕНИЕ ГАРМОНИИ И РАЗВИТИЯ НА ПЕРЕЛОМЕ ВРЕМЁН Шедяков В.Е.	97
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В КАТАРІ, КУВЕЙТІ ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТАХ Середа О.О.	102
SECTION 14. PEDAGOGY AND EDUCATION	
AESTHETIC DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF EDUCATION MODERNIZATION Ji Fenlai	105
MODERNIZATION OF APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MUSIC EDUCATION: ASPECTS OF GLOBALIZATION Li Sinje	107
MODERNIZATION OF THE COMPETENCE APPROACH IN THE CONTEXT OF MODERN PEDAGOGICAL EDUCATION. Liu Zhijian	109
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВМІНЬ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ Шевченко О.М., Лещенко Т.О.	111
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СМАРТТЕХНОЛОГІЇ PADLET У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ КРАЇН ЄС Овчар Н.В.	114
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ Мазур О.І., Драпак Г.Б., Левчик І.Ю.	116

Гайденко Юлія Олексіївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування №3

*Національний технічний університет України**«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Україна***Сергєєва Оксана Олексіївна**

викладач кафедри англійської мови гуманітарного спрямування №3

*Національний технічний університет України**«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Україна*

МОВНИЙ ПІДХІД ДО ДОСЛІДЖЕННЯ СЛОВА

Найважливішою одиницею мови вважають слово, адже „всі інші елементи мови існують або для слова й у слові (фонемі та морфемі), або завдяки йому (речення і текст)” [21]. Навіть увійшовши до складу висловлювання та „послуживши виразу його задуму, слово все ж не розчиняється в семантиці речення, узгоджуючись із цією семантикою, воно зовсім не втрачає своєї відносно автономності і не перестає бути носієм саме тих значень, для передачі яких воно було вибране” [12]. Попри те, що практичне виділення слова з потоку усного чи писемного мовлення не викликає жодних труднощів, його дослідження та пошук адекватного визначення виявились складною проблемою. В.В. Левицький, зокрема, зазначає: „як це нерідко буває з фундаментальними науковими поняттями, слову важко дати чітку дефініцію” [15], підкреслюючи тим самим, що низка питань означеної проблематики досі не має остаточного вирішення.

Питання дослідження і пошуку адекватного визначення слова не втратили актуальності, тому що, з одного боку, в слові перехрещуються найрізноманітніші мовні інтереси: фонетичні, морфологічні, лексикологічні, синтаксичні, соціо- й етнолінгвістичні, не кажучи вже про слово як об’єкт логіки, психології, філософії, а в наш час також теорії інформації та загальної семіотики і т. д. [20]. Поширеною тенденцією у лінгвістиці сьогодення, з іншого боку, є намагання дослідити й визначити слово не лише у межах мови та семіотики, але й мовлення через призму суміжних із лінгвістикою галузей знання (культура, філософія, історія, соціологія, психологія тощо).

Аналіз концепцій тлумачення слова представниками різних мовознавчих шкіл дозволяє виділити три позиції щодо визначення цього поняття, уможливорюючи розгляд слова з точки зору мовного, мовленнєвого і семіотичного підходів. Означена розвідка присвячена мовному підходу до дослідження слова.

Як зауважує В.Г. Гак „в історії науки було запропоновано більше ніж 70 критеріїв визначення слова, основу яких становили графічні (орфографічні), фонетичні, структурні, граматичні, синтаксичні, семантичні принципи” [11], однак погляди мовознавців щодо тлумачення слова різняться.

Ф. де Соссюр стверджував, що „поняття слова несумісне з нашим уявленням про конкретну одиницю мови. Не в слові потрібно шукати конкретну одиницю мови. Ш. Баллі, Ф. Боас, А. Мартіне заявляли про необхідність звільнитися від невизначеного поняття слова. Російський мовознавець Л.В. Щерба, який вивченню слова присвятив значну частину своїх праць, засумнівався загалом в існуванні такого поняття” [14].

Протилежну точку зору щодо визначення слова у контексті мовного підходу займають Е. Сепір та В. Скалічка. Слово – це реальна функційна одиниця мови, тому відмовитися від слова як предмета лінгвістичного аналізу не видається можливим, адже, як зазначає Е. Сепір, „мовленнєвий досвід, виражений у стандартизованій письмовій формі чи засвідчений у щоденному вживанні, беззаперечно вказує на те, що за загальним правилом

не існує складності усвідомити слово як щось психологічно реальне” [19]. В. Скалічка, відомий чеський мовознавець, також радив не відмовлятися від поняття слова, але й не давати йому визначення [14].

Історичний та психічний аспекти, що знаходять відображення у семантиці слова проілюстровано, зокрема, у дефініції Р.О. Будагова: „слово – це найважливіша одиниця мови, яка позначає явища дійсності та психічного життя людини і звичайно однаково розуміється колективом людей, які розмовляють однією мовою й історично пов’язані між собою” [14]. Згідно з О. Єсперсеном, слово варто розглядати як результат попереднього і водночас як вихідний пункт подальшого суспільного розвитку. Погляди Р.О. Будагова та О. Єсперсена поділяв О.О. Потебня, згідно з яким „слово виражає не весь зміст поняття, а одну з ознак, саме ту, яка видається народному поглядові найважливішою”, підкреслюючи тим самим, що слово слугує засобом виокремлення однієї найважливішої на конкретному етапі розвитку народу ознаки предмета, а не групи їх [10].

Про тотожність та відмінність думки і слова як категорії мови писав Л.С. Виготський, за твердженням якого внутрішня сторона слова – це його значення, що стосується класу предметів, тобто слово – це узагальнення, яке є актом мислення; у той же час слово виявляє належність до мови: „думка не виражається в слові, але відбувається у слові” [9]. Думка – це процес, що полягає у русі, розгортанні, постійному переході від думки до слова і навпаки [22]. На зв’язок думки зі словом зосереджує увагу О.С. Ахманова, згідно з якою слово „співвідноситься з предметом думки як з узагальненим відображенням певної області дійсності і спрямоване на неї, внаслідок чого набуває лексичних властивостей” [1].

Конвенційними у мовознавстві є визначення фонетичного, морфологічного, лексичного, синтаксичного аспектів слова (Л. Блумфілд, І.О. Смирницький, Ч. Хоккет та ін.) або фонетичного, морфологічного, лексичного, синтаксичного слова (І.Р. Вихованець, М.П. Кочерган, Е.В. Кузнецова). Фонетичне слово – це комплекс фонем, що допомагає розрізняти не лише слова, але і їх форми, морфологічне слово – це сукупність морфем, лексичне слово – сукупність лексем і т. д. Називаючи (морфологічне) слово морфологічною одиницею-конструкцією, про його формальну і семантичну членованість писав у своїй праці „Частини мови в семантико-граматичному аспекті” І.Р. Вихованець: „Слово як значуща одиниця завжди характеризується формальною і семантичною членованістю: воно членується далі на значущі частини, тобто складається принаймні з двох морфем. Сполучаючись одна з одною, морфеми утворюють лексичне значення та перетворюють слово в одиницю лексичної системи мови” [8].

На необхідності диференціації статусів слова як лексичної одиниці зосереджував свою увагу В.В. Виноградов, котрий запропонував розрізняти поняття „слово та лексема” і „форма слова та слово”. Перше, на його думку, використовується на позначення лексичної одиниці мови, як системи форм та функцій, що усвідомлюється на фоні структури мови в цілому [7].

Одним із найбільш вдалих стислих визначень слова у лексикології вважають „функційне” визначення слова Д.М. Шмельова, згідно з яким мовні одиниці, в першу чергу, доречно визначати з огляду на ті функції, які вони виконують. Лінгвіст визначає функції слова у наступному ряді: „фонема – смислорозділювальна функція, морфема – будівельна функція, слово – номінативна функція, речення – комунікативна функція” [5].

Функційна градація одиниць мови є логічною, адже розгляд слова як елемента мови, що складається зі звуків, спрямованих на позначення певного поняття, не враховує слово у діяльнісному, мовленнєвому аспекті. Предметно-понятійний зміст відображається у словах-назвах (термін Е.В. Кузнецової), що вживаються як самостійні номінативні одиниці, тобто контекстуально незалежні та відсторонені від реальних функцій у реченні, а додатковий конотативний компонент маніфестують лише у разі сполучення з іншими словами. Таке ситуативне розкриття компонентів лексичного значення впливає на виконання ним низки функцій, тобто забезпечує функційну варіантність слова. У випадку вживання слова з іншими словами для досягнення мети комунікації, коли воно маніфестує

додаткові відтінки, вираження яких є ситуативно, прагматично зумовленим та визначається рівнем його валентних відношень із іншими аналогічними одиницями, воно виконує емоційну функцію, проте не втрачає власного самостійного значення, що легко виокремлюється з текстової / узуальної єдності [10].

Досліджуючи питання сутності слова з точки зору різних концепцій, О.О. Бакланова та Т.Д. Богачанова стверджують, що слово є одиницею природної мови і одночасно метамови, адже словами можна визначити саме слово як поняття і все, що стосується навколишнього світу. З одного боку, слово слугує будівельним матеріалом для речення і тексту, а з іншого – може бути їм рівнозначним [4].

Отже, навіть синтаксичне слово – це член речення із самостійною відносно незалежною від інших одиниць семантикою. Цю ознаку слова у своїй дефініції описав Ю.С. Маслов: „це найменша дискретна (якій властиве роздільне існування) одиниця мови” [8]. Схожої думки дотримувався Д.М. Шмельов, зазначаючи, що: „це одиниця найменування, яка характеризується цільнооформленістю (фонетичною та граматичною) й ідіоматичністю” [20]. Причому у разі входження до складу речення, слово функційно та граматично співвідноситься з іншими словами. Здатність слів вступати у різного роду граматичні відношення корелює з їх потенціями співвідноситися з граматичними категоріями, що є невід’ємною частиною семантики слова. „Слово може виступати представником певної категорії у системі мови і репрезентувати не лише світ речей, але й ті лінгвістичні класи, за якими ці речі розподілені у мові. Слово презентує свою частину мови, свій лексико-граматичний розряд і, нарешті, ті обов’язкові граматичні категорії і значення, що характеризують цю частину мови. Воно одночасно домінує, знаменує і завдяки своєму значенню відносить слово до певної загальної категорії, основою якої є відображення та узагальнення об’єктивного світу” [13]. Так, слова з категорією процесуальності відносяться до розряду дієслів, а з категорією предметності – до складу іменників тощо, номінуючи конкретний клас реалій навколишньої дійсності.

Складність визначення слова спричинена унікальністю мови як засобу вираження суб’єктивного погляду певного народу на конкретні реалії навколишньої дійсності, що спричиняє наявність у ній особливих, непритаманних іншим мовам рис та системних зв’язків, які утворюють її структуру; тому В.Г. Гак вбачає у слові „основну структурно-семантичну одиницю мови, що слугує для найменування предметів та їх якостей, явищ, відношень дійсності, а також володіє сукупністю семантичних, фонетичних і граматичних ознак, специфічних для кожної мови” [11]. Проблема встановлення ознак слова здобула теоретичне обґрунтування в низці праць різних мовознавців, в яких виділено насамперед номінативність, інформативність, індивідуальність лексичного значення, матеріальність (і, відповідно, недвонаголосність), відтворюваність (та пов’язану з нею окремість), структурну цільнооформленість (і, відповідно, непроникність), асоціативність тощо [2; 3; 11].

Номінативність слова як одиниці мови безпосередньо відображає процеси пізнавальної діяльності людини, які інкорпоровано в лексичному значенні слова, а отже, й потенції називати. Здатність слова виконувати номінативну та пізнавальну (гносеологічну чи когнітивну) функції не оминули увагою лексикологи: „слово – це основна номінативна та когнітивна одиниця мови, яка слугує засобом найменування та повідомлення знань про предмети, ознаки, процеси та відношення – явища реальної дійсності”; воно є „основною одиницею найменування фактів дійсності, а також сприймань, думок, почуттів людини, викликаних цими фактами” [10]. При цьому в мовознавчій літературі зосереджується увага на асоціативній природі номінативності слова. Зокрема, І.П. Ющук стверджує, що „внутрішня форма слова – це вмотивованість назви” [21] (хоча з бігом часу ця вмотивованість може нівелюватися), вказуючи на те, що процес найменування предметів і фактів навколишньої дійсності відбувається завдяки асоціативним взаємозв’язкам, котрі „лежать в основі фіксації відношення між предметами і явищами навколишнього світу” [6], „синтезують співвіднесеність слова зі світом речей та світом слів” [6; 3]. Звідси І.І. Бабенко

визначає асоціативність як потенційну й універсальну здатність одиниць лексичного рівня викликати у свідомості людини зв'язки з системою мови, світом понять і явищами навколишньої дійсності”, вважаючи її „ознакою ознак слова”, його когнітивно зумовленою загальнозначущою властивістю [3].

Таким чином, слово займає чільне місце у системі мови, адже інші її елементи існують або для слова й у слові, або завдяки йому. За мовного підходу слово розглядають як центральну функційно-структурну одиницю мови, із закріпленими за нею лексичним та граматичним значенням, спрямовану на виконання пізнавальної та номінативної функцій. Слово має низку ізоморфних й аломорфних рис, серед яких номінативність, інформативність, індивідуальність лексичного значення, матеріальність, недвонаголосність, відтворюваність, окремість, структурна цільнооформленість, непроникність, асоціативність тощо.

Список використаних джерел:

1. Ахманова О. С. (2004) Словарь лингвистических терминов. М.: УРСС. Вилучено з: http://www.classes.ru/grammar/174.Akhmanova/source/worddocuments/_51.htm.
2. Бабенко И. И. (2001) Коммуникативный потенциал слова и его отражение в лирике М. И. Цветаевой : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 „Русский язык”. Томск. 234 с.
3. Бабенко И. И. (2004) Об ассоциативности как универсальном свойстве слова. *Вестник ТГПУ*. № 1. С. 25–28.
4. Бакланова Е. А. & Богачанова Т. Д. (2013) К вопросу о сущности слова : обзор различных концепций. *Вестник ТГПУ*. № 10 (138). С. 168–174.
5. Богданова Л. И. (2011) Стилистика русского языка и культура речи. Лексикология для речевых действий. М. : Флинта. 248 с.
6. Болотнова Н. С. (1992) Художественный текст в коммуникативном аспекте и компонентный анализ единиц лексического уровня. Томск. 312 с.
7. Виноградов В. В. (1975) О формах слова. *Избр. труды : Исследования по русской грамматике*. М. С. 33–50.
8. Вихованець І. Р. (1988) Частини мови в семантико-граматичному аспекті. [монографія]. Київ: Наук. думка. 255 с. Вилучено з: http://www.philology.kiev.ua/Lingur/art_30.htm.
9. Выготский Л. С. (1934) Мышление и речь. Москва. 362 с. Вилучено з: <https://www.marxists.org/russkij/vygotsky/1934/thinking-speech.pdf>.
10. Гайденок Ю. О. (2014) До проблеми визначення слова. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : „Філологія”*. Одеса. № 13. С. 170–173.
11. Гак В. Г. (1990) Слово. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Гл. ред. В. Н. Ярцева. М. : Сов. Энциклопедия. С. 464–465.
12. Гасюк Г. М. (2009) Субстантивне словосполучення як комунікативна одиниця. Субстантивно-дієслівні кореляції. *Вісник львівського університету. Серія: іноземні мови*. Випуск 16. С. 7–14.
13. Іщенко Н. Г. (2013) Семантична та поняттєва категорії у мовознавчих студіях. *Вісн. Нац. техн. ун-ту України „КПІ”*. Сер. Філологія. Педагогіка. Вип. 2. С. 61–64.
14. Кочерган М. П. (2014) Вступ до мовознавства. К. : Видавничий центр „Академія”. 368 с.
15. Левицький В. В. (2014) Лексикологія німецької мови. Вінниця : Нова Книга. 392 с.
16. Мишанкина Н. А. (2003) Информационный потенциал слова : когнитивный аспект. *Открытое и дистанционное образование*. № 1 (9). С. 51–57.
17. Мовчан Д. В. (2010) Природа прагматичного значення. *Філологічні трактати : Наук. журнал Сумського державного ун-ту*. Суми : СумДУ. Том 2. № 3. С. 82–86.
18. Самсонова Е. С. & Щитова О. Г. (2012) Информационный потенциал иноязычных эргонимов. *Вестник ТГПУ*. № 1 (116). С. 175–181.
19. Сепир Э. (1993) Избранные труды по языкознанию и культурологии. Москва : Прогресс. Вилучено з: <http://www.history-library.com/index.php?id1=3&category=%20drugoe&author=sepir-e&book=1993>.
20. Шмелёв Д. Н. (2008) Проблемы семантического анализа лексики. 3-е изд. М. : ЛКИ. 280 с.
21. Ющук І. П. (2006) Українська мова. 3-є видання. К. : Либідь. 640 с.
22. Sokolov A.N. (1972) Inner Speech and Thought. Plenum, New York. 284 p.